

СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ ПОНЯТТЯ

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Досліджено сутність управління фінансовою стійкістю підприємства, а саме визначено особливості управління фінансовою стійкістю та етапи процесу управління фінансовою стійкістю. Проаналізовано підходи різних авторів до трактування сутності понять "фінансова стійкість підприємства" та "управління фінансовою стійкістю підприємства".

Аннотация. Исследована сущность управления финансовой устойчивостью предприятия, а именно определены особенности управления финансовой устойчивостью и отмечены этапы процесса управления финансовой устойчивостью. Проанализированы подходы разных авторов к трактовке сущности понятий "финансовая устойчивость предприятия" и "управление финансовой устойчивостью предприятия".

Annotation. The paper investigates the essence of management of financial stability of an enterprise, namely the peculiarities of financial stability management are determined and the stages of financial stability management are marked out. The approaches of different authors to the interpretation of the essence of the concepts of "financial stability" and "management of financial stability" are analysed.

Ключові слова: фінансова стійкість, стійкий фінансовий стан, етапи фінансової стійкості, управління фінансовою стійкістю.

Через жорстку конкуренцію фінансова стійкість підприємств є основною умовою їх розвитку. Фінансово стійкі платоспроможні підприємства при отриманні кредитів та залученні інвесторів мають значні переваги перед підприємствами тієї ж галузі виробництва, тому досягнення фінансової стійкості є однією з проблем української економіки. Саме від фінансової стійкості залежать ризик банкрутства підприємства та його стабільність під час змін ринкової кон'юнктури.

Значний внесок у дослідження управління фінансовою стійкістю підприємства зробили відомі вітчизняні та закордонні вчені: Білик М. Д., Білуха Н. Г., Бланк І. О., Брігхем С. Ф., Ковальов В. В., Савицька Г. В., Шеремет А. Д. та ін.

Метою статті є визначення сутності та змістовних характеристик управління фінансовою стійкістю підприємства на основі аналізу вітчизняного та закордонного досвіду.

В умовах постійної зміни внутрішнього і зовнішнього середовища функціонування підприємства та підвищення конкуренції виникає потреба в управлінні фінансовими ресурсами і, відповідно, управління фінансовою стійкістю підприємства набуває особливого значення. Тому для повного розкриття сутності управління фінансовою стійкістю підприємства необхідно розглянути та проаналізувати підходи різних вчених до тлумачення поняття "фінансова стійкість підприємства".

У таблиці подано морфологічний аналіз поняття "фінансова стійкість підприємства".

Таблиця

Морфологічний аналіз поняття "фінансова стійкість підприємства"

Автор	Визначення	Ключові слова
І. Бланк [1]	Фінансова стійкість – це характеристика стабільності фінансового стану підприємства, що забезпечується високою часткою власного капіталу в загальній сумі фінансових ресурсів, які використовуються	Стабільність фінансового стану
Г. Савицька [2]	Фінансова стійкість – це здатність суб'єкта господарювання функціонувати та розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів та пасивів у мінливому внутрішньому та зовнішньому середовищі, яка гарантує його постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість у межах допустимого рівня ризику	Рівновага активів і пасивів, платоспроможність, інвестиційна привабливість
Р. Костирко [3]	Фінансова стійкість – це відображення стабільного перевищення доходів над витратами. Вона забезпечує вільне маневрування грошовими коштами господарюючого суб'єкта і шляхом ефективного їх використання сприяє безперерйному процесу виробництва та реалізації продукції, а також розширенню й оновленню виробництва	Перевищення доходів над витратами, вільне маневрування грошових коштів

Г. Партин [4]	Фінансова стійкість підприємства – це такий його стан, за якого обсяг фінансових ресурсів, що перебуває в розпорядженні підприємства, забезпечує його фінансову незалежність, плато- та кредитоспроможність і	Фінансова незалежність, платоспроможність
---------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------

	Фінансування розвитку діяльності на поточний і перспективний періоди	кредитоспроможність
Філімоненков О. С. [5]	Стан підприємства, при якому розмір його майна (активів) достатній для покриття його зобов'язань, тобто підприємство є платоспроможним	Активи, покриття зобов'язань
Коробов М. Я. [6]	Фінансова стійкість підприємства – це відповідність параметрів діяльності підприємства і розміщення його фінансових ресурсів критеріям позитивної характеристики фінансового стану	Фінансові ресурси, фінансовий стан

Узагальнивши подані поняття, з'ясовано, що існують як загальні риси, так і істотні відмінності в трактуванні поняття фінансової стійкості підприємства.

Підводячи підсумки проведеного аналізу, можна запропонувати таке визначення досліджуваного поняття: фінансова стійкість підприємства – це стан підприємства, при якому його доходи стабільно перевищують витрати, що забезпечує його фінансову незалежність, платоспроможність та кредитоспроможність, а також фінансування розвитку діяльності на поточний і перспективний періоди.

Отже, фінансова стійкість є основною складовою загальної стійкості підприємства. Характерними рисами фінансово стійкого підприємства є можливість виконувати зобов'язання перед кредиторами, бюджетом та власниками за рахунок збалансування власних фінансових ресурсів та позик, а також стабільність фінансового стану. Тому у підприємницькій діяльності важливе місце займе управління фінансовою стійкістю підприємства.

Значення поняття "управління фінансовою стійкістю підприємства" різними науковцями трактується по-різному. Приймак І. І. [8] стверджує, що управління фінансовою стійкістю підприємства становить систему принципів і методів розроблення та реалізації управлінських рішень щодо формування та розподілу фінансових ресурсів задля забезпечення зростання вартості ділової одиниці та її фінансової стійкості у тривалому періоді. У той час як Докієнко Л. М. [9] визначає це поняття як систему принципів та методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних із забезпеченням такого стану фінансових ресурсів і активів, їх формування та розподілу, який би дозволив підприємству розвиватися на основі зростання прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності, забезпечення та підтримання його фінансової рівноваги.

Вердієва Ю. М. [10] управління фінансовою стійкістю трактує як сукупність форм та методів реалізації процедур, спрямованих на збереження стійкості та конкурентоспроможності суб'єкта господарювання на ринку. У свою чергу, Ковальчук Т. І. та Цивак Ю. Ю. [11] відзначають це поняття як систему принципів та методів розроблення й реалізації управлінських рішень, пов'язаних із забезпеченням постійного зростання прибутку, збереження платоспроможності і кредитоспроможності, підтриманням фінансової рівноваги.

Таким чином, управління фінансовою стійкістю підприємства становить систему заходів щодо розробки і реалізації принципів і методів управлінських рішень стосовно формування такого стану фінансових ресурсів, який би забезпечив підприємство постійним зростанням прибутку, платоспроможністю та кредитоспроможністю. Воно спрямоване на досягнення платоспроможності підприємства в короткостроковому та довгостроковому періодах, забезпечення наявності грошових коштів для оплати поточних зобов'язань, фінансових ресурсів для розвитку, забезпечення ліквідності підприємства, а також забезпечення фінансової безпеки підприємства, його фінансової гнучкості та фінансову стабільність, досягнення фінансової рівноваги підприємства в довгостроковому і короткостроковому періодах.

Головною метою управління фінансовою стійкістю підприємства є забезпечення фінансової безпеки та стабільності його функціонування і розвитку в поточному та перспективному періодах, що дозволить у кінцевому підсумку максимізувати ринкову вартість торговельного підприємства. Управління фінансовою стійкістю підприємства має певні особливості, які вказані на рис. 1.

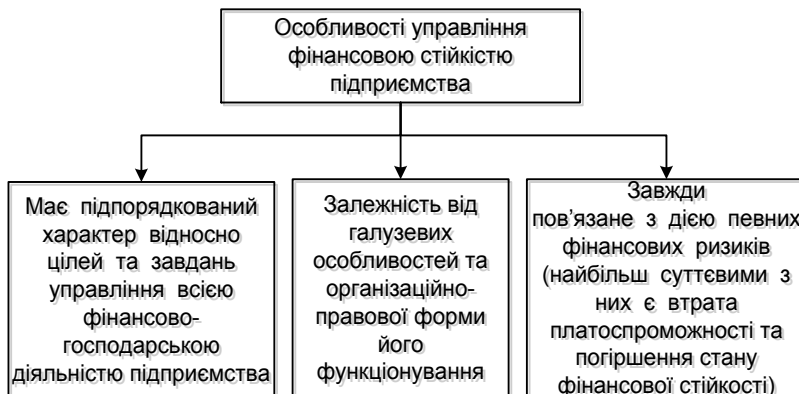


Рис. 1. Особливості управління фінансовою стійкістю підприємства [7, с. 28]

Управління фінансовою стійкістю підприємства вирішує такі завдання: забезпечення оптимальної структури капіталу, забезпечення оптимальної структури активів, забезпечення постійної платоспроможності, забезпечення кредитоспроможності і збалансування та забезпечення оптимальної структури грошових потоків [7].

Процес управління фінансовою стійкістю підприємства окремими вченими організовується по-різному. На рис. 2 подані етапи управління фінансовою стійкістю підприємства.



Рис. 2. Етапи процесу управління фінансовою стійкістю підприємства

Під плануванням фінансової стійкості підприємства розуміється визначення цілей фінансової стійкості, шляхів її розвитку, а також формування основних напрямів розвитку. На другому етапі здійснюється вибір та розробка методичних підходів оцінювання фінансової стійкості підприємства, а також виявлення проблемних місць. На третьому етапі формується комплекс заходів щодо підтримання або підвищення рівня фінансової стійкості. Наступним кроком ці заходи реалізуються на практиці. Останнім етапом проводиться аналіз та оцінка отриманих результатів від втілення рекомендацій, критичних точок розвитку фінансової системи та встановлення майбутнього рівня фінансової стійкості підприємства.

Отже, проаналізувавши визначення різних вчених, було з'ясовано, що існують як загальні риси, так і істотні відмінності в трактуванні поняття фінансової стійкості підприємства. Виходячи з цього, запропоновано трактувати поняття "фінансова стійкість підприємства" як стан підприємства, при якому його доходи стабільно перевищують витрати, що забезпечує його фінансову незалежність, платоспроможність та кредитоспроможність, а також фінансування розвитку діяльності на поточний і перспективний періоди.

Також у даній статті визначено мету управління фінансовою стійкістю підприємства та основні особливості цього процесу, а також основні етапи процесу управління фінансовою стійкістю підприємства. В якості подальшого напрямку дослідження варто провести узагальнення показників оцінки й управління фінансовою стійкістю підприємства.

Наук. керівн. Порожняк О. О.

Література: 1. Бланк И. А. Финансовый менеджмент: учебный курс / И. А. Бланк. – К.: Ника-Центр; Эльга, 2001. – 528 с. 2. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия / Г. В. Савицкая. – Мн.: Новое знание, 2002. – 704 с. 3. Костирко Р. О. Финансовый анализ: [навч. посібн.] / Р. О. Костирко. – Х.: Фактор, 2007. – 784 с. 4. Партин Г. О. Особенности влияния основных чинників на фінансову стійкість підприємства в умовах фінансово-економічної кризи / Г. О. Партин, О. В. Дідух // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.8. – С. 275–279. 5. Філімоненков О. С. Фінанси підприємства: навч. посібн. / О. С. Філімоненков. – К.: Вид. "Ніка-Центр", 2002. – 359 с. 6. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств / М. Я. Коробов. – К.: Знання, 2000. – 378 с. 7. Мартинюк В. М. Методологічні принципи управління фінансовою стійкістю підприємств торгівлі / В. М. Мартинюк // Наука й економіка. – 2011. – № 4. – С. 27–33. 8. Приймак І. І. Організація стратегічного управління суб'єктами господарювання в економіці України / І. І. Приймак // Вісник Львівського університету. Серія: економічна. – Львів, 2006. – Вип. 36. – С. 143–147. 9. Докієнко Л. М. Методологічні принципи управління фінансовою стійкістю підприємств торгівлі / Л. М. Докієнко // Вісник КНТЕУ. – 2004. – № 2. – С. 63–75. 10. Вердиева Ю. Н. Управление финансово-экономической устойчивостью предприятия в условиях экономического кризиса / Ю. Н. Вердиева // Вологодские чтения. – 2009. – № 74. – С. 86–89. 11. Ковальчук Т. І. Оцінка фінансової стійкості підприємства [Електронний ресурс] / Т. І. Ковальчук, Ю. Ю. Цивак. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/11_EISN_2010/Economics/64131.doc.htm.